

MÝTY VERSUS REALITA:

**Imigrace z Blízkého východu a severní Afriky
do České Republiky**

TVÁŘE MIGRACE

Autor textu: Petr Felčer

(redaktor Online encyklopedie migrace)

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).

Korektura: **Lucie Zikmundová**

Grafický design: **BOOM s.r.o.**

Překlad: **Mánes překlady a tlumočení**

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

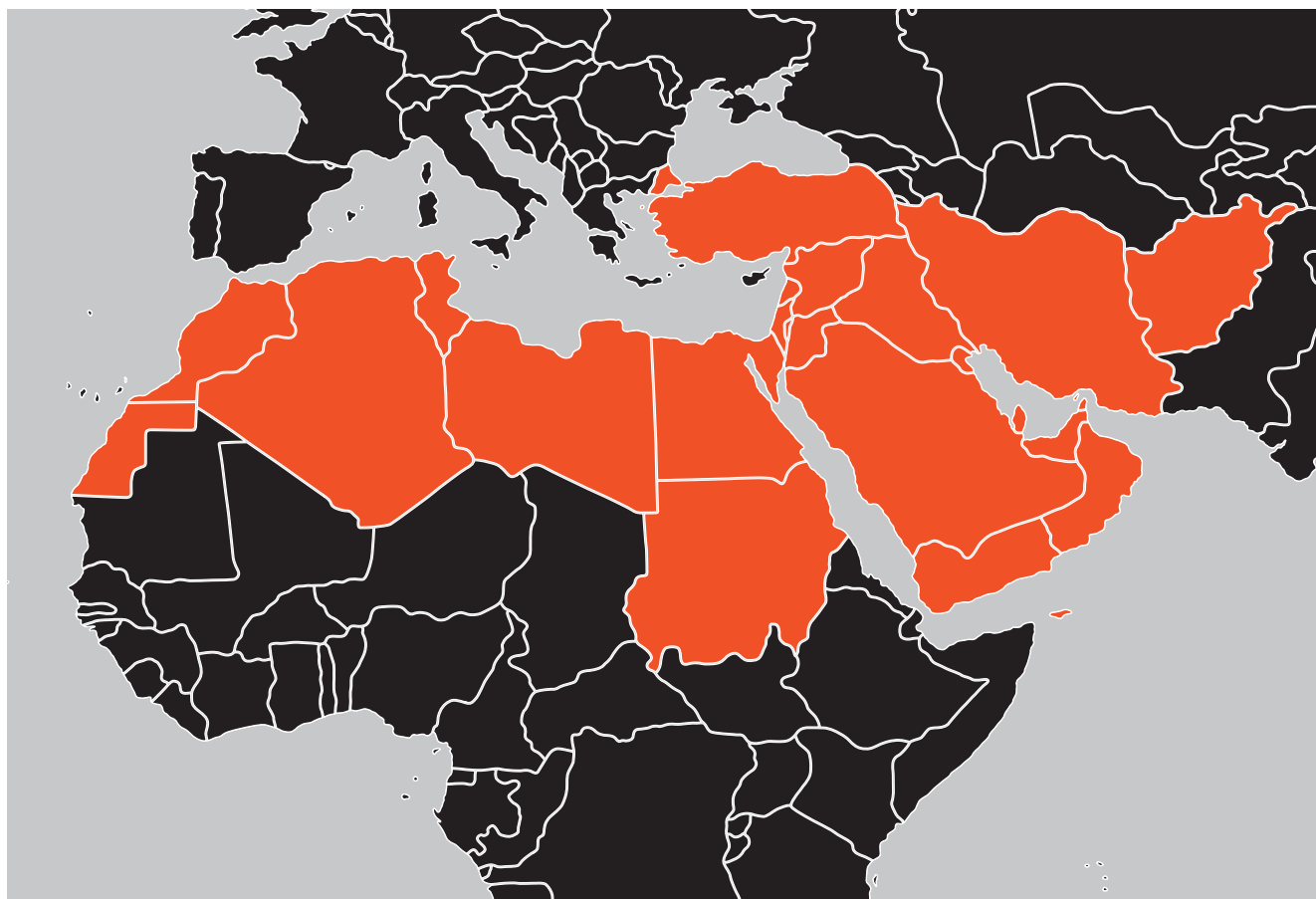
Do projektu SDGs and Migration, řízeného Diakonií ČCE, jsou zapojeny následující organizace: Global Call to Action Against Poverty (Belgie), Bulgarian Platform for International Development (Bulharsko), Federazione Organismi Cristiani Servizio Internazionale Volontario (Itálie), ActionAid Hellas (Řecko), Ambrela (Slovensko) a Povod (Slovinsko).

IMIGRACE Z BLÍZKÉHO VÝCHODU A SEVERNÍ AFRIKY DO ČESKÉ REPUBLIKY

Následující stať pojednává o imigraci ze zemí Blízkého východu a severní Afriky do České republiky. Krátce shrnuje historii a vývoj této imigrace ve 20. století v někdejší Československu a dále se zaměřuje na současné blízkovýchodní přistěhovalecké komunity v České republice se zřetelem k míře jejich integrace, k jejich aktivitám a mediálnímu obrazu. Text vychází jednak z dostupných monografií, studií a článků, které k tématu dosud vyšly, jednak z oficiálních statistických údajů. Tématem migrace osob z Blízkého východu, jemuž se v letech po tzv. uprchlické krizi v roce 2015 dostalo až nepřiměřené mediální pozornosti (viz dále), se okrajově zabývá několik českých monografií o islámu v českých zemích, dílčím tématům s ní spojeným se věnuje řada sociologických studií i diplomových prací. Jelikož je tato imigrace v Česku stále poměrně nevýznamná, dosud zcela chybí akademické zpracování některých nejpočetnějších komunit, jež v Česku momentálně žijí. Dobře popsány jsou zejména etablované komunity Syřanů a Iráčanů, proto se o nich v textu rozepíšeme podrobněji. Dále zmíníme i komunitu tureckou, která v posledních letech narůstá.

Region, o který se tento text zajímá, zahrnuje jak vlastní Blízký východ (tedy oblast pojímající Egypt, Levantu, Turecko, Arabský poloostrov, Irák, Írán), tak i další arabské země v Africe (Maroko, Alžírsko, Tunisko, Mauritánie, Libye a Súdán). Vedle této oblasti, jež se v angličtině často označuje zkratkou MENA (**M**iddle **E**ast and **N**orth **A**frica), jsou v textu uvedena také data k migraci Afghánců, s ohledem na význam této migrace pro sousední Německo a Rakousko v posledních letech.

Obr.: Země původu migrantů v následujícím textu

1. Imigrace ze zemí Blízkého východu a severní Afriky do ČSSR

České země nemají na rozdíl od západo- a jihoevropských států s imigrací osob z Blízkého východu téměř žádnou historickou zkušenost. Až do 50. let 20. století se v zásadě omezovala pouze na diplomaty, jejich doprovod a ojedinělé studenty. Počet migrantů z Blízkého východu a severní Afriky narostl až v době socialistického Československa, a to díky spolupráci ČSSR s těmi arabskými zeměmi, které tehdy v různé míře tíhly k Sovětskému svazu. Nejvícejší politické vztahy a obchodní partnerství (týkající se zvláště vývozu zbraní a armádního výcviku) v té době Československo udržovalo se spřátelenými arabskými nacionalistickými režimy, jako byly násirovský Egypt, baasistická Sýrie, Alžírsko za vlády Ben Bely a Búmediena, Irák za vlády Abd al Karíma Kásima (1958–1963), Súdán na počátku vlády Džafara Nimajrího, nebo s Jemenskou lidově demokratickou republikou (Zídek, Sieber 2009, s. 19). V druhé polovině 50. let začali v rámci dohod do Československa přijíždět studenti, které vysílaly spřátelené národně socialistické strany zejména na vojenské, lékařské a technické školy (Mendel, Ostřanský, Rataj 2007, s. 369).

Takto v Československu například v roce 1962 pobývalo dvě stě studentů a 30 zaučujících se praktikantů v průmyslu pocházejících z **Iráku** (Zídek, Sieber 2009, s. 93), v 60. letech jsou doloženy desítky mladých studujících komunistů ze **Súdánu** (tamtéž, s. 263), v letech 1973–1974 zde studovalo (větší část na své vlastní náklady) 475 studentů ze **Sýrie** (tamtéž, s. 285), dále bylo např. roku 1980 zapsáno na vojenských školách 469 studentů z **Libye** (tamtéž, s. 210), v 80. letech zde podobně pobývalo 200 **Libanonců**, mezi nimiž byli i původní **Palestinci**, s jejichž politickými představiteli nejen v Libanonu tehdy ČSSR udržovala styky a kteří k nám přijížděli z různých arabských zemí.

Tito studenti v Československu po studiích nezdídku zůstávali či se sem později vraceli, založili tu rodiny, a položili tak základy současných arabských komunit v Česku (viz dále).

2. Imigrace v letech 1989–2009

Po revoluci v roce 1989 se postupně proměňovalo migrační saldo země ve prospěch imigrace, v průběhu devadesátých let se Česká republika stávala nejen zemí tranzitní, ale čím dál více také zemí cílovou, a to zvláště po roce 2001: mezi lety 2001–2008 objem cizinců v Česku několikanásobně vzrostl (77 tis. v roce 2008 oproti cca 13 tis. v roce 2001; Drbohlav a kol. 2010, s. 33), přičemž mírně stoupal také počet blízkovýchodních imigrantů, azylantů a osob s nově nabytým českým občanstvím. Spolu s nimi přibývalo i vyznavačů islámu, kterých je mezi imigranty z Blízkého východu naprostá většina. Nárůst muslimské imigrace však souvisel zejména s příchodem balkánských muslimů. V devadesátých letech totiž Česká republika přijala mj. tisíce bosenských muslimů prchá- jících před válkou v Jugoslávii (počet v Česku evidovaných uprchlíků z Bosny a Hercegoviny v letech 1992–1995 činil cca 5 000 osob; Fňukal, Šrubař 2008, s. 140).

Spolu s dalšími církvemi a náboženskými uskupeními využili nepříliš početní čeští muslimové nových svobod- ných poměrů po roce 1989 k registraci své obce. Mezi muslimské náboženské a kulturní organizace, které vznikaly v 90. letech, patří Ústředí muslimských obcí (dále jen ÚMO) sdružující Islámské nadace v Praze a Brně a Islámská centra v Praze a v Teplicích. Podle Bečky a Mendela (1998) v roce 1998 v Česku působilo cca 600 angažovaných muslimů, z 9/10 cizinců, a to jak z Evropy (Bosna, Albánie, Makedonie, Bulharsko aj.), tak ze zemí Blízkého a Středního východu a severní Afriky. K islámu se v Česku při sčítání lidu z roku 2001 přihlásilo kolem 3 600 obyvatel, včetně konvertitů českého původu. Jak však poznamenávají odborníci, velká část těchto mus-

limů se nijak nepodílí na činnosti a aktivitách českých muslimských obcí (Mendel, Ostřanský, Rataj 2007, s. 410). Na velmi rozdílnou míru religiozity, etnickou pestrost a celkovou nejednotnost muslimů žijících v Česku již od devadesátých let upozorňuje řada autorů.¹ Nejpočetnější mezi místními muslimy byli a jsou cizinci s povolením k trvalému a dlouhodobému pobytu, z arabských zemí to v první dekádě 21. stol. byli podle odhadů nejvíce Syřané, Iráčané a Egyptané (Mendel, Rataj, Ostřanský 2007, s. 409).

Po poměrně chaotické migrační politice začátku devadesátých let prošel přístup České republiky k imigraci znatelným vývojem směrem k restriktivnějšímu a selektivnějšímu modelu (Kušnířáková, Čížinský, 2011), po vstupu ČR do EU se legislativa upevňovala a sjednocovala s unijními zákony, stát přijal opatření přispívající ke zlepšení integrace cizinců. Početnějšímu přistěhovalectví z Blízkého východu stála v cestě přísná vízová politika České republiky vůči blízkovýchodním zemím požadující např. vysoké finanční zálohy (Murad 2009). Podmínky v České republice byly přitom pro imigraci z cizích zemí příhodné: nízká porodnost, po roce 2005 nárůst HDP a s ním související pokles nezaměstnanosti a poptávka po zahraniční pracovní síle (Drbohlav a kol. 2010, s. 153).

Na poli azylového řízení byla úspěšnost žádostí o azyl v České republice vždy nízká, v letech 1990–2008 byl azyl udělen jen 4 procentům z celkových 88 tisíc žadatelů (podle Drbohlav a kol. 2010, s. 152). Nejvyšší počet žádostí o azyl Česko zažilo roku 2001 (18 088, meziroční nárůst o 106 %, způsobený legislativními změnami, díky nimž mohli azylanti v ČR legálně pracovat), ovšem žádosti občanů z Blízkého východu toho roku poklesly (Zpráva 2001). Roku 2006 byla zavedena tzv. doplňková ochrana (s azylem souhrnně „mezinárodní ochrana“), udělovaná na dobu určitou. Původní země žadatelů o mezinárodní ochranu byly proměnlivé, žadatelé z Blízkého východu ve statistikách nefigurovali na vysokých pozicích, roku 2006 se ovšem na druhé místo v počtu žádostí dostal Egypt, v roce 2008 zase Turecko. V nižších absolutních číslech byly v celém období časté žádosti Afghánců a Iráčanů, kteří v žádostech o azyl a doplňkovou ochranu zároveň bývali spolu s Íránci nejúspěšnější. Co se týče zmíněného nárůstu žádostí o azyl ze strany Egyptanů a Turků mezi lety 2006 a 2008, ministerstvo vnitra jejich případy vyhodnotilo pouze jako „ekonomicky motivované“, s účelem zneužít azylovou proceduru ke vstupu do ČR a následně do dalších zemí EU, a jako takové je zamítlo.²

Mezi neregulárními migranty se ve statistikách objevovali v prvních patnácti nejčastějších národnostech Afghánci, Iráčané a Turci, kteří bývali zadrženi při pokusu nelegálně překročit hranice a dostat se zpravidla do Německa, Rakouska, Velké Británie nebo severských zemí (Zprávy 2001, 2002, 2003 ad.).

¹ Institucionálnímu etablování islámu v Česku se podrobně věnuje publikace **Islám v srdci Evropy** od autorského kolektivu Mendel, Rataj a Ostřanský z roku 2007, jež navazuje na starší publikaci **Islám a české země** (Bečka, Mendel 1998), z posledních také rozsáhlá publikace **Muslimové v Česku: Etablování muslimů a islámu na veřejnosti** (Topinka a kol. 2016).

² Zprávy o situaci v oblasti migrace 2001–2010. Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2018.aspx>.

Dlouho se na imigranty z blízkovýchodních zemí neobracela téměř žádná veřejná a mediální pozornost. Hovořilo se o nich pouze v souvislosti s lázeňským cestovním ruchem a v kontextu policejním a uprchlickém (Topinka a kol. 2016, s. 24). Na nesouhlas části veřejnosti ve druhé polovině devadesátých let narazily záměry o zřízení prvních dvou českých mešit v Brně a v Praze a také žádost o přiznání oprávnění³ k výkonu zvláštních práv ze strany ÚMO roku 2006 (protesty se objevily znovu roku 2014, kdy ÚMO mohlo podat opětovnou žádost – nakonec k tomu však nedošlo).⁴ Po roce 2001 se v souvislosti s teroristickými útoky v USA a Evropě média daleko více zajímala o islám a muslimy v Česku, na islámský extremismus se zaměřovaly také české tajné služby (viz níže). Na jedné straně se začal formovat antiislámský diskurz, na straně druhé se začaly více veřejně vyjadřovat také muslimské organizace.

3. Imigrace po roce 2010

Oproti předchozím dekádam došlo od roku 2010 k nárůstu migrace z námi sledovaného regionu. Tito cizinci v Česku legálně pracovali v zaměstnaneckých poměrech (v počtech nad sto jedinců za rok 2011: Tunisané, Turci, Izraelci, Egypťané a Alžíráné), podnikali nebo provozovali živnost (nejvíce Alžíráné, Syřané, Turci). Stoupl také počet tureckých a arabských studentů (Saúdská Arábie, Egypt, Libanon...). V žádostech o azyl dominovali v roce 2011 Afghánci (celkem měli v Česku 219 platných azylů) a Iráčané (114 platných). Obě národnosti byly také často zadržovány při nelegální tranzitní migraci: roku 2011 to bylo 36 Afghánců, kteří přejížděli územím ČR skrytí v kamionech ve snaze dostat se do dalších zemí schengenského prostoru.

Přestože ne všichni migranti z Blízkého východu jsou muslimové (země jako Egypt, Sýrie, Libanon nebo Irák mají více či méně početné křesťanské komunity), většina z nich se k islámu hlásí. Topinka (2016) uvádí statistiky ze **Sčítání lidu, domů a bytů** z roku 2011, při němž se k islámu přihlásilo 3 358 osob, naprostá většina měla státní občanství ČR. Z cizinců (v ČR pobývajících déle než 1 rok, případně s úmyslem dlouhodobého pobytu) z námi sledovaného regionu se za věřící muslimy označilo nejvíce občanů Turecka (143), Egypta (108), Tuniska (105) a Alžírsko (81). Muslimové s dvojím občanstvím měli vedle českého nejčastěji občanství Egypta, Alžírsko a Sýrie. Ze sčítání také mj. vyplynulo, že nadpoloviční většina ze všech deklarovaných muslimů měla ukončené vysokoškolské vzdělání nebo středoškolské s maturitou (dohromady 82,2 %), byla ekonomicky činná (59,6 %) a že mezi nimi v poměru 69,5 % převažovali muži (Topinka a kol. 2016, s. 45).

³ Tato práva zahrnují podle § 7 odst. 1 zákona č. 3/2002 Sb. mj. právo vyučovat náboženství na státních školách, uzavírat církevní sňatky, zřizovat církevní školy aj.

⁴ Podrobněji viz Mendel, Ostřanský, Rataj 2007; a Topinka a kol. 2016.

Mariwan Majid, Kurdský kardiochirurg. Foto: Tomáš Krist

Léta 2010–2015 přinesla vyostření protiislámského diskurzu v médiích, zároveň se téma imigrace z muslimských zemí výrazně zpolitizovalo (Čermáková, Janků, Linhartová 2016, s. 25). Nejprve se téma v politických programech objevovalo jen marginálně (např. v případě strany Úsvit přímé demokracie roku 2013), po tzv. uprchlické krizi roku 2015 se však stalo významným politickým tématem českých stran napříč spektrem. Do EU do konce toho roku dorazilo více než 1,1 mil. migrantů převážně z Blízkého východu (Zpráva 2015), a přestože Česká republika nebyla jejich cílovou zemí, média podle dosavadních studií tuto vlnu prezentovala jako úzce související s domácím děním (Sedláková, Lapčík, Burešová 2015, s. 84). Místní muslimové bývají v médiích vesměs vnímáni skrze zahraniční události (Islámský stát, teroristické útoky, migrační krize apod.) a stávají se terčem kritiky a někdy i útoků (Čermáková, Janků, Linhartová 2016, s. 35).

Roku 2015, kdy probíhala tzv. uprchlická krize, požádalo podle statistik MV ČR o udělení mezinárodní ochrany celkem 1525 osob, což sice znamenalo meziroční nárůst o 31,9 %, ovšem jednalo se o několikanásobně menší počty než v případě žádostí o azyl v letech 1999–2003. Hlavními domovskými zeměmi žadatelů byly v roce 2015 Ukrajina (694 žadatelů), Sýrie (134), Kuba (128) a Vietnam (81). Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Sýrie, a to ve 29 případech, Iráčané získali azyl ve čtyřech případech. Doplňková ochrana byla vedle Ukrajinců nejčastěji udělena Syřanům (101 osob), prodloužena byla toho roku 68 Syřanům a 36 Iráčanům (Zpráva 2015).

V oblasti neregulární migrace nastala roku 2015 také výrazná změna: „Prvenství“ Ukrajinců tentokrát převzali občané Sýrie, při nelegálním přejezdu jich bylo zadrženo 2 016 (24,7 % z celkového počtu občanů třetích zemí). Nelegální pobyt byl dále zjištěn u 591 Kuvajťanů, což bylo dáno překročením povolené doby pobytu během léčení v českých lázeňských centrech (k čemuž hojně dochází také u občanů Saúdské Arábie a Libye), nelegální tranzitní migrace se podle statistik MV ČR (Zpráva 2015) dopustili po Syřanech (2 016 osob) nejvíce Kuvajťané (591), Afghánci (585) a Iráčané (404), toto byly zároveň tři nejčastější státní příslušnosti v migrační vlně do Evropy roku 2015.

4. Současná imigrace

V současnosti v Česku dlouhodobě pobývají nejčastěji občané **Turecka, Izraele, Egypta, Tuniska a Sýrie**. Mezi azylanty je přitom nejvíce **Syřanů, Iráčanů a Afghánců**. Ze statistik uvedených v tabulce níže vyplývá, že v Česku v roce 2018 legálně pobývalo asi 6 900 občanů arabských zemí, v roce 2019 podle předběžných údajů kolem 7 770 osob. Počet těch, kteří zde žijí trvale, je však o poznání menší – pokud vezmeme v úvahu pouze trvalý typ pobytu, ani jedna z níže uvedených státních příslušností nepatří mezi 25 v Česku nejpočetnějších. Statistiky samozřejmě nezohledňují neregulérní migranty ani rodinné příslušníky trvale zde žijících přistěhovalců, kteří již mají české občanství. Jak vyplývá ze zpráv MV ČR, občanství ČR takto získávají řádově desítky občanů blízkovýchodních zemí ročně.

Cizinci z Blízkého východu a severní Afriky v Česku podle ČSÚ za rok 2018 a předběžné údaje k 30. 9. 2019,

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Země	celkem občanů k 31. 12. 2018	z toho pobyt nad 12 měsíců	z celku procento žen	počet azylů	předběžně k 30. 9. 2019 celkem	z toho trvalý pobyt
Turecko	3 109	2 109	30,11	4	2 769	875
Izrael	1 162	1 069	39,16	–	1 120	556
Egypt	1 151	1 064	17,20	4	1 133	549
Tunisko	1 087	1 059	11,68	–	1 069	713
Sýrie	1 348	851	37,31	442	1 292	616
Alžírsko	759	749	18,71	–	762	614
Afghánistán	402	362	32,84	86	389	242
Írán	763	577	48,23	16	690	154
Irák	552	324	34,78	207	530	341
Maroko	382	344	22,77	4	384	230
Libanon	356	310	27,53	6	329	226
Jordánsko	287	238	23,34	1	290	166
Libye	227	214	33,92	10	232	141
Jemen	226	180	42,92	15	214	128
Palestina	196	180	31,63	1	175	105
Saúdská Arábie	167	133	23,95	1	130	27
Súdán	70	55	28,57	9	65	45
Omán	34	11	0,00	–	35	–
Kuvajt	25	25	16,00	–	23	10
Bahrajn	18	15	38,89	–	16	5
Spojené arabské emiráty	9	5	33,33	–	4	3
Mauritánie	4	3	–	–	3	2
Katar	–	–	–	–	–	–

Počty **žádostí o mezinárodní ochranu** v roce 2019 (k 30. září) byly z námi sledovaného regionu nízké, nejvíce ze strany Íránců (35 osob) (Čtvrtletní zpráva o migraci 2019). Tři nejčastější skupiny žadatelů v Evropě, tedy Afgáneci, Syřané a Iráčané, v Česku v prvním pololetí dohromady tvořili pouze 7,5 % z celkového počtu žadatelů o mezinárodní ochranu.⁵ Rovněž při nelegální migraci nebylo zaznamenáno velké procento osob z Blízkého východu a severní Afriky. Šlo vesměs opět o **nelegální tranzitní migraci** státních příslušníků Afghánistánu (60), dále Iráku (35), Sýrie (28), Íránu (16) a Jemenu (11). Nejvíce z nich cestovalo do Německa (130) a Francie (17) (Čtvrtletní zpráva o migraci 2019). Celkově se počet migrantů, kteří utíkají z Afriky a Blízkého východu přes středomořské trasy do Evropské unie, v posledních letech snižuje, na začátku roku 2019 klesl asi na desetinu rekordního milionového počtu z roku 2015.⁶

Arabští, turečtí a perští migranti se v Česku soustřeďují v okolí velkých měst, nejvíce v hlavním městě **Praze**. Nevytvářejí velké skupiny, jsou součástí malých sítí a žijí rozptýleně (Topinka a kol. 2016, s. 54). Z toho důvodu také v Česku nedošlo ke vzniku ghett (Topinka a kol. 2007; Heřmanová, Faryadová 2012; Janků, Topinka 2018).

Z arabských národností například v **Brně** podle statistik dominují Syřané, na území Brna-města jich ke konci března 2017 pobývalo 180, následovali Egyptané (178), Tunisané (130) a Iráčané (118), ve vyšších desítkách se zde vyskytovali také občané Alžírsko, Saúdské Arábie a Libye (MV ČR, podle Janků, Topinka 2018). Specifickým případem je arabská komunita v **Teplících**, kde podle studie Kostkové, Kramářkové a Jiráčkové (2017) žijí trvale usazení Arabové z Jemenu, Palestiny, Libanonu, Sýrie, Egypta a Tuniska, z nichž ti, co zde žijí nejdéle, přijeli do Česka v rámci různých stipendijních pobytů především na lékařské školy a následně odjeli za prací do Teplic, kde v lázeňských zařízeních poskytují služby jednak klientele z arabských zemí, jednak i lázeňským hostům z ČR. Na léčebné pobyty (často delší než 90 dnů) přijíždí každoročně do Teplic tisíce občanů Kuvajtu, Saúdské Arábie a dalších zemí. Zatímco první zmiňovaná skupina trvale žijících Arabů nemá problémy se soužitím s většinovou společností, návštěvníci ze zemí Zálivu opakovaně svým chováním vyvolávají nelibost místních, jejichž protesty už přispěly k poklesu arabské turistiky v lázních.⁷

V českých městech se v současné době nachází řada mešit, které v muslimských komunitách plní také roli společenskou a kulturní, slouží tedy jako jakási komunitní centra. Na území ČR se nacházejí zatím dvě (v Praze a v Brně), další islámská centra jsou v Hradci Králové, Karlových Varech, Teplicích a Liberci, menších modliteben je však po zemi rozprostřeno více. Muslimské obce v nich provozují také aktivity charitativní a osvětové povahy (Mikolín, Nohlová 2016, s. 54–55).

⁵ iRozhlas (7. května 2019): „Devět z deseti žádostí zamítnuto. Proč Česko uplatňuje nejtvrďší azylovou politiku ze států Evropské unie?“ Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/azyl-uspesnost_1905070600_pek.

⁶ Lidové noviny (6. března 2019): „Počet migrantů, kteří utíkají do EU z Afriky a Blízkého východu, se snížil na desetinu oproti roku 2015“. Dostupné na: https://www.lidovky.cz/svet/pocet-migrantu-kteri-utikaji-do-eu-z-afriky-a-blizkeho-vychodu-se-snil-na-desetinu-oproti-roku-2015.190306_141425_In_zahranici_ele.

⁷ iDnes (22. května 2017): „Zájem Arabů o Teplice klesá. Vyhnaly je protesty i nižší dotace na lázně“. Dostupné na: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/odliv-arabu-z-lazni-teplice-podnikatele-trpi.A170520_2327100_usti-zpravy_vac2.

V souvislosti s činností muslimských obcí se objevují obavy z šíření náboženského extremismu, zahraniční propagandy a hrozby terorismu. Z výročních zpráv české Bezpečnostní a informační služby (BIS) však vyplývá, že potenciál islámské radikalizace je v Česku omezený (Výroční zpráva 2018). Roku 2014 „BIS prověřovala několik případů cizinců, kteří na území ČR s různou intenzitou působili a u kterých existovalo důvodné podezření, že odjeli do Sýrie, aby se tam zúčastnili bojů. Kromě výskytu a působení těchto osob věnovala BIS svou pozornost také sympatizantům s IS či jinými ideologicky podobnými teroristickými organizacemi. V tomto ohledu byli nejrizikovější skupinou kontroverzní konvertité a někteří rodilí muslimové převážně mladší generace. V české muslimské komunitě však během roku 2014 převládal názor odsuzující aktivity Islámského státu“ (Výroční zpráva 2014, podle Linhartová 2016). Monitorování zahraničních bojovníků v Sýrii a Iráku z Čech pokračuje nadále (Výroční zpráva 2018).

V dubnu 2014, během páteční modlitby, zasáhly jednotky Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) v pražské mešitě na Černém Mostě a v modlitebně u Václavského náměstí, důvodem bylo zadržení osob, které se podílely na překladu a distribuci velmi kontroverzní knihy britského salafisty Bilala Philipse **Základy tauhídu: islámský koncept Boha**, tu vydala Muslimská obec Praha roku 2012. Odpovědného redaktora Vladimíra Sánku, toho času předsedu Islámské nadace v Praze, policie obvinila z podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (podrobněji Čermáková, Janků, Linhartová, 2016). Přítomní muslimové včetně několika diplomatů si na nepřiměřenost zásahu a jeho načasování později stěžovali. Sánka byl roku 2018 zmíněných obvinění zproštěn.⁸ Radikalizaci řešila Policie ČR a BIS v případě imáma palestinského původu Samera Shehadeha (Sámira Šiháda), který „byl do ČR vydán na základě mezinárodního zatykače pro obvinění z podpory terorismu, protože radikálními názory ovlivnil svého bratra a jeho muslimskou manželku, oba občany ČR, kterým následně pomohl v organizaci cesty a připojení se k syrské odnoži al-Qá'idy v Sýrii“ (Výroční zpráva 2018). Dnes zůstává ve vazbě.

Z druhé strany v minulosti evidoval Odbor bezpečnostní politiky MV ČR zločiny s antiislámským podtextem a celou řadu xenofobních projevů (Linhartová 2016, s. 180). Výroční zprávy BIS za roky 2014, 2015 a 2016 upozorňovaly, že islamofobní tendence se mohou stát pro muslimy radikalizačním faktorem, neboť znesnadňují jejich integraci do české společnosti.

Policie a tajné služby se také zabývají organizovaným zločinem v ČR uvnitř blízkovýchodních komunit. Nejčastěji se v té souvislosti zmiňuje činnost menších skupin v oblasti obchodu a pohostinství, směnářské činnosti, nelegálního převozu osob vázaného na padělání veřejných listin (Zpráva 2010). V menší míře se řeší účelové sňatky s občany ČR v případě osob původem ze severní Afriky a také Turecka (Výroční zpráva BIS 2018).

Řada sociologických studií v posledních cca 15 letech zkoumala míru integrace arabsko-muslimských komunit a jejich vztahy s většinovou českou společností. Roku 2007 si ministerstvo vnitra objednalo výzkumnou zprávu **Integrační proces muslimů v České republice** (Topinka a kol. 2007). Závěry studie míru integrace vyzdvihují jako vysokou a vztahy s okolím jako bezproblémové, její závěry potvrzovaly i pozdější studie (Heřmanová, Faryadová 2012), včetně těch provedených na lokální úrovni (Kostková, Kramářeková a Jiráčková 2017; Janků, Topinka

⁸ iRozhlas (11. května 2018): „Soud definitivně osvobodil Vladimíra Sánku, který šířil radikální islámskou knihu“. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vladimir-sanka-sireni-radikalni-islamske-knihy-soud_1805111108_jak.

2018). Na druhou stranu studie opakovaně upozorňují na menší míru integrace u žen, které zůstávají v domácnosti (Topinka a kol. 2007; Vopelková 2012; Koropecská 2013; Schebelle, Kubát 2017), a informují o potřebě větší dostupnosti kurzů českého jazyka a vytvoření sociokulturního kurzu „na míru“ arabským ženám (Schebelle, Kubát 2017, s. 22).

Integrační politika ČR je formulována v Konceptu integrace cizinců na území České republiky, vypracované ministerstvem vnitra. Její priority jsou definované v **Postupu při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců** (Postup 2019). V červnu roku 2019 také Poslanecká sněmovna schválila vládní návrh novely zákona o pobytu cizinců, který mj. stanoví, že všichni nově příchozí cizinci z tzv. třetích zemí budou mít od roku 2021 povinnost absolvovat do jednoho roku (dosud nepovinný) adaptačně-integrační kurz (Čtvrtletní zpráva o migraci 2019). Jedná se o jednodenní školení, během něhož je posluchač stručně obeznámen se svými právy a povinnostmi, zvyklostmi a základními hodnotami v české společnosti, je tlumočeno do 8 jazyků a jedním z nich je i arabština.⁹

⁹ Více o takových kurzech viz např. projekt „Vítejte v ČR“ organizace Slovo 21, z. s.: <http://www.slovo21.cz/projekty-cizinci/integracni-kurzy-pro-imigranty>.

Syrská komunita

Nejvíce etablovanou a také nejlépe zmapovanou přistěhovaleckou komunitou původem z Blízkého východu je u nás nepochybně komunita syrská, jejíž základy se formovaly již v Československu v šedesátých letech (viz výše). V roce 2019 zatím patří Syřané k nejčastějším národnostem přicházejícím do Evropské unie (Čtvrtletní zpráva 2019) a v Česku mají ze všech národností z námi sledovaného regionu největší počet azylů, přičemž v letech 1998–2017 zde podali celkem 938 žádostí o mezinárodní ochranu (ČSÚ 2018).

Na základě dosud provedených studií uvnitř komunity můžeme obecně říci, že nejčastěji se mezi Syřany (včetně těch nově příchozích) nacházejí zástupci střední třídy, mají dobré vzdělání, často podnikají a pracují v odvětvích jako IT a lékařství, mají bezproblémové vztahy s okolím (Charvát 2008; Berg 2015). V souvislosti s probíhající občanskou válkou v Sýrii zkoumají badatelé také politické postoje a aktivity syrské diaspory v Česku a všímají si její rozštěpenosti (Mareš, Murad 2013). Klára Berg ve své diplomové práci na základě rozhovorů uvedla odhad, že mírná většina trvale zde žijících Syřanů je spíše protirežimní (nicméně část je také deklarativně apolitická), přičemž prorežimně a opozičně profilované osoby se nestýkají (Berg 2015, s. 39).

Komunita je v Česku společensky a politicky aktivní. Výrazně opozičně orientovaná Iniciativa pro svobodnou Sýrii a Svobodná syrská komunita v Česku v minulosti organizovaly politické demonstrace, ale také humanitární sbírky a společenské události (Berg 2015). V Brně vznikl apolitický projekt Syreczech, který se zaměřuje na komunitní a společenské aktivity. Z druhé strany zde také působí prorežimní organizace jako Národní svaz syrských studentů v České republice při syrském velvyslanectví a česká odnož organizace Evropská fronta solidarity pro Sýrii (ESFS) (Berg 2015). Ze Sýrie pochází také významná část české kurdské komunity (Mareš, Murad 2013 a 2015). Kurdské občanské sdružení v posledních letech, a zvláště nyní po turecké vojenské invazi na severu Sýrie (v regionu známém jako Rojava), v Česku spoluorganizuje demonstrace solidarity s Rojavou.¹⁰

Irácká komunita

Irácká komunita patří z námi sledovaných přistěhovaleckých komunit v ČR k těm nejlépe zdokumentovaným a také k těm kulturně a společensky nejaktivnějším. Jejich přítomnost na českém území začíná výše zmíněnými studijními pobyty z 60. let 20. století. Podle Bulletinu Společnosti česko-arabské zde tehdy imigranti z Iráku tvořili druhou nejpočetnější skupinu arabských studentů. Po svržení Kásimovy diktatury v únoru 1963 prchali pronásledovaní komunisté v Iráku (Arabové i Kurdové) do Československa. Byla zde povolena činnost odbočky exilové organizace Výboru obrany práv iráckého lidu v čele s básníkem Muhammadem Mahdíem al-Džawáhirím, který zde získal politický azyl (Gombárová 2019, s. 18). Iráckého původu je také současný předseda ÚMO Muníb Hasan ar-Ráwí.

¹⁰ Facebookové stránky sdružení: <https://www.facebook.com/Kurdsk%C3%A9-ob%C4%8Dansk%C3%A9-sdru%C5%BEn%C3%AD-v-%C4%8CR-11190772686914/>.

Vzhledem k dění v Iráku se na iráckou komunitu média a akademické práce zaměřují také v souvislosti s bezpečnostní problematikou. Studie Michaela Murada z roku 2009 se zabývá potenciálními riziky spojenými s hrozbou terorismu, náboženským extremismem a kriminalitou. Na základě analýzy dat a expertního šetření dochází Murad k závěru, že „Iráčané žijící v České republice nepředstavují závažnou bezpečnostní hrozbu pro národní bezpečnost České republiky“ (Murad 2009, s. 19).¹¹ Murad si dále všímá, že Iráčané, kteří v Československu studovali, jsou **velmi dobře integrovaní** do většinové společnosti, někteří z nich mají české občanství, mluví dobře česky a díky svému vysokoškolskému vzdělání mají vesměs vyšší sociální status. Jsou mezi nimi inženýři, architekti, podnikatelé, lékaři, novináři, umělci aj.

V říjnu roku 2018 byla v Domě národnostních menšin v Praze zahájena výstava „Irácká komunita v ČR – výstava fotografií a vzpomínek“, kterou připravila Společnost česko-arabská ve spolupráci s agenturou Babylon a Iráckým fórem, jež české Iráckany sdružuje (viz Bulletin Společnosti česko-arabské za rok 2018).

Irácká komunita v Česku narostla po roce 2015, kdy se ČR v červenci roku 2015 zapojila do Evropského přesídlovacího schématu a zavázala se přesídlit 400 osob v rozmezí od července 2015 do července 2017. Česká vláda odsouhlasila (usnesením vlády č. 1052 ze dne 14. 12. 2015) **přesídlení 153 iráckých křesťanů do ČR** na žádost nadačního fondu Generace 21, což je soukromý projekt financovaný z darů jednotlivců a nejrozličnějších křesťanských a humanitárních organizací.¹² Na jaře roku 2016 bylo přesídleno 89 iráckých křesťanů, z toho 32 z Libanonu v rámci Evropského přesídlovacího schématu a 57 vnitřně vysídlených Iráčanů z Iráckého Kurdistanu v rámci národního přesídlovacího programu. Všem byla udělena mezinárodní ochrana a byl s nimi zahájen státní integrační program. Celý projekt však skončil částečným nezdarem, neboť 25 přesídlených Iráčanů necelé dva měsíce od získání azylu v ČR odešlo do Německa. Další se rozhodli vrátit zpět do Iráku.¹³ Podporu tomuto programu vláda předčasně ukončila nařízením č. 307 ze dne 7. 4. 2016 (Zpráva 2016). V Česku nicméně část křesťanských azylantů z Iráku zůstala a zhruba 30 jich dál úspěšně žije převážně v Praze.¹⁴

Státních příslušníků Irácké republiky žilo v ČR roku 2017 celkem 342, v roce 2018 zde pobývalo 552 a dlouhodobě 324 Iráčanů. **Azylů** bylo Iráčanům uděleno v letech 1990–2008 celkem 138 a do konce roku 2018 mělo v Česku azylový status 50 Iráčanů. **Doplňkovou ochranu** roku 2018 mělo 122 Iráčanů (Souhrnná zpráva MV 2018).

¹¹ O hrozbě teroristického útoku v Praze se hovořilo hlavně před rokem 2003 z důvodu přítomnosti redakce Svobodného Iráku v rámci Svobodné Evropy / Rádia Svoboda (RFE/RL). Redakce Svobodného Iráku z Prahy přestala vysílat roku 2015.

¹² Výroční zpráva Nadačního fondu Generace 21 za rok 2015 a 2016. Dostupná na: <http://www.gen21.cz/vyrocní-zprava-2015-a-2016/>.

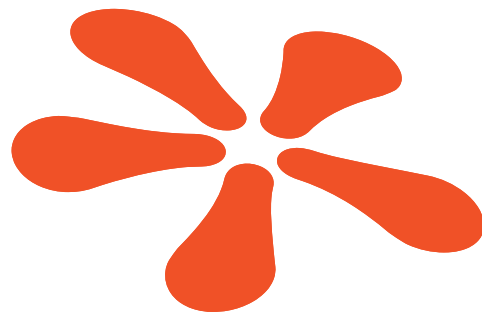
¹³ iRozhlas (20. duben 2016): „Při výběru uprchlíků jsme neudělali zásadní chybu, říká ředitel NF Generace 21“. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pri-vyberu-uprchliku-j sme-neudelali-zasadni-chybu-rika-reditel-nf-generace-21_201604201213_akottova2.

¹⁴ Hospodářské noviny (30. srpna 2018): „Uprchlíkům z Iráku se po dvou letech v Česku daří...“. Dostupné na: <https://archiv.ihned.cz/c1-66229320-iracti-krestane-nasli-v-cesku-novy-domov>.

Turecká komunita

Na rozdíl od etablovaných komunit Syřanů a Iráčanů jsou ostatní komunity, především ty nedávné, velmi málo akademicky popsány. To je případ i turecké imigrace, která v Česku stoupá především v posledních dvou dekádách, mezi příchozími Turky jsou kvalifikovaní zaměstnanci, obchodníci a podnikatelé. V médiích se v nedávné době psalo např. o jednání českých univerzit o poskytnutí zaměstnání pro turecké akademiky propuštěné po nezdařeném puči proti tureckému prezidentovi Erdoğanovi v červenci roku 2016.¹⁵ V době ústavního referenda roku 2017 se dále ukázalo, že většina Turků (87 %) žijících v Česku prezidenta Erdoğana nepodporuje, čímž se také liší od svých krajanů v Německu, Rakousku aj.¹⁶

Co se týče společenských aktivit, v Česku je možné o Turcích slyšet díky aktivitám spolku ČeskoTurecko.cz nebo mezikulturním besedám sdružení Mozaiky Platform Dialog, hlásícího se k myšlenkám islámského myslitele Fethullaha Gülena.¹⁷ Převážně turecké (či přesněji turkické) jsou také např. modlitebny v Praze v Pivovarnické ulici (tzv. turecká mešita) nebo v Hradci Králové. Podle odhadů (Mareš, Murad 2015, s. 87) v posledních letech převažují občané Turecka i v místní kurdské komunitě.

¹⁵ Deník Referendum (6. březen 2017): „Olomoucká univerzita jako první zaměstnala turecké akademiky“. Dostupné na: <http://denikreferendum.cz/clanek/24781-olomoucka-univerzita-jako-prvni-zamestnala-turecke-akademiky>.

¹⁶ Deník (12. července 2017): „Pražští Turci říkají ‚novému sultánovi‘ ne“. Dostupné na: <https://www.denik.cz/regiony/prazsti-turci-rikaji-novemu-sultanovi-ne-20170712.html>.

¹⁷ Viz internetové stránky: <https://www.ceskoturecko.cz/> a <http://www.platformdialog.cz>.

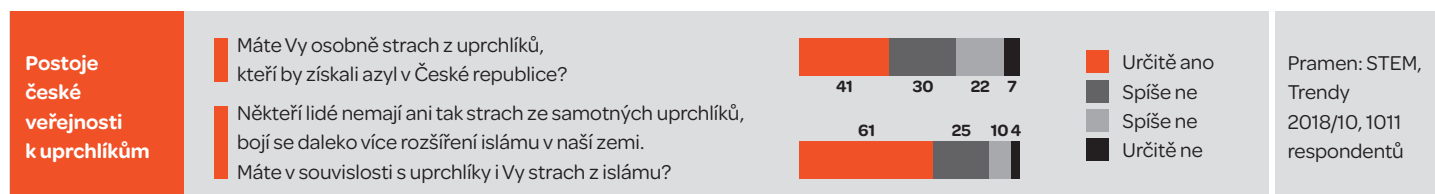

ODRAZ MIGRACE Z BLÍZKÉHO VÝCHODU V ČESKÝCH MÉDIÍCH A POLITICE

Výzkumná zpráva organizace Člověk v tísni vydaná v 2019 přinesla analýzu mediálního pokrytí migrace v českých mainstreamových médiích (Mladá fronta Dnes, Lidové noviny, Právo, iDnes, Novinky.cz a Aktuálně.cz), hlavním sledovaným obdobím bylo rozmezí dvou měsíců před volbami do zastupitelstev obcí a senátními volbami konanými 5. a 6. října roku 2018. Analýza ukazuje, že o migraci se psalo stále nejčastěji v zahraničních rubrikách, nejvíce o migrantech ze **Sýrie, Iráku, Afghánistánu a Eritrey**, navíc často **v souvislosti s kriminalitou**. Po třech letech od tzv. migrační krize tedy média neopouštějí perspektivu krize, jejich zájem se stále soustředí na tytéž marginální skupiny a stranou pozornosti stojí reálné imigrantské komunity v Česku. Zprávy jsou podle autorů analýzy **odosobněné a zpolitizované**. Nereflektují každodenní život a problémy zde žijících migrantů, jejich počet stoupá před volbami. K tématu se v médiích vyjadřují hlavně politici, přičemž zastoupení expertů na migraci je mezi mluvčími výrazně nižší a migranti samotní dostávají prostor jen minimální (Pospěch, Jurečková 2019). Není proto divu, že česká veřejnost je většinově vůči imigrantům naladěna negativně a projevuje nedostatečnou reflexi informací z médií. Obzvláště to platí pro imigranty z Blízkého východu a Afriky. Průzkumy veřejného mínění dlouhodobě ukazují, že Češi tyto imigranty, potažmo muslimy, vnímají jako nevídané a nemají s nimi velkou osobní zkušenost (Linhartová 2016, s. 182). V roce 2016 se v průzkumu organizace STEM až 85 % českých respondentů vyjádřilo, že by špatně snášeli, kdyby měli za souseda Araba (STEM 2016). Z nového průzkumu z října roku 2018 lze vidět, že postoje české veřejnosti se nemění. Většina Čechů má stále strach z uprchlíků, kteří by se usadili v ČR, a až 86 % respondentů má obavy z rozšíření islámu v souvislosti s příchodem migrantů (STEM 2018).

Problematika migrace je také jedním z hlavních témat politických programů českých stran (jejich analýzu před tzv. migrační krizí a po ní viz např. Krotký 2019). Ve světle výše uvedeného není jistě překvapivé, že postoj české vlády k přijímání uprchlíků z Blízkého východu je zamítavý. Zvláště viditelnou se v médiích v nedávné době stala debata o přijetí omezeného počtu syrských sirotků z řeckých uprchlických táborů. Česká europoslankyně Šojdová už na podzim roku 2018 navrhla, že by země mohla přijmout několik dětí, které jsou v řeckých uprchlických táborech bez doprovodu, iniciativa ale narazila na nedostatek politické vůle. V září roku 2019 Řecko poslalo dopis českému ministerstvu vnitra, v němž řecký ministr pro bezpečnost občanů Michalis Chrysochoidis žádá o pomoc s přemístěním 40 sirotků, ministr vnitra Jan Hamáček ovšem ani v tomto případě Řecku vstříc zatím nevyšel.¹⁸ Česká vláda dlouhodobě upřednostňuje podporu programů na pomoc uprchlíkům přímo v regionu.¹⁹

¹⁸ Podrobnosti viz Deník N (6. listopad 2019): „Pomozte nám se sirotky, čekáme na odpověď“, psalo Řecko Hamáčkovi. Na takové dopisy se neodepisuje, tvrdí vnitra“. Dostupné na: <https://denikn.cz/229209/pomozte-nam-se-sirotky-cekame-na-odpoved-psalo-recko-hamackovi-na-takove-dopise-se-neodepisuje-tvrdi-vnitra/?ref=in>.

¹⁹ O těchto programech viz více na: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>.

POUŽITÉ ZDROJE

- BERG, K. (2015). **Radikalizace Syřanů na území České republiky?** (magisterská diplomová práce). Brno: Masarykova univerzita.
- ČERMÁKOVÁ, E. – JANKŮ, T. – LINHARTOVÁ, L. (2016). Polistopadový islám: muslimové v České republice. In: Topinka a kol. (2016). **Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti.** Brno: Barrister & Principal.
- FŇUKAL, M. – ŠRUBAŘ, M. (2008). Nucené migrace vyvolané rozpadem Jugoslávie a jejich dopad na migrační politiku vybraných evropských zemí (1991–2006). **Slovanské historické studie**, 33, s. 119–171.
DOSTUPNÉ NA: <https://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanky/clanek2008-8.pdf>.
- GOMBÁROVÁ, J. (2019). Irácká komunita v České republice. In: **Bulletin Společnosti česko-arabské, z. s. 2018.** Ročník 25, uzávěrka 5. 2. 2019.
DOSTUPNÉ NA: <https://czech-arab.org/bulletin/4-bulletin-2018/>.
- CHARVÁT, P. (2008). **Syrská komunita v České republice** (bakalářská práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- KANTAROVÁ, K. (2004). **Syrská komunita v České republice** (diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- KOROPECKÁ, M. (2013). **Akultura imigrantek na české kulturní prostředí. Na příkladu imigrantek z Ukrajiny a arabských zemí** (diplomová práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.
- KOSTKOVÁ, P. – KRAMÁREKOVÁ, V. – JIRÁČKOVÁ, K. (2017). Sociální integrace Arabů v současných Teplicích. **Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni**, roč. 9, č. 3, s. 55–72.
DOSTUPNÉ NA: <https://ff.zcu.cz/export/sites/ff/research/edicni-cinnost/acta/archiv/2017/Acta-FF-c-3/po-kapitolach/3.-Socialni-integrace-Arabu-v-soucasnych-Teplicich-Pavla-Kostkova-Veronika-Kramarekova-a-Klara-Jirackova.pdf>.
- KROTKÝ, J. (2019). When Migration Unites Political Parties: The Securitisation of Migration in Czech Party Manifestos. **Politologický časopis – Czech Journal of Political Science**, XXVI (3), s. 181–199.
- KUŠNÍRÁKOVÁ, T. – ČIŽINSKÝ, P. (2011). Dvacet let české imigrační politiky: liberální, restriktivní, anebo ještě jiná? **Geografie**, 116 (4), s. 497–517.
- LINHARTOVÁ, L. (2016). Muslimové a protimuslimské skupiny ve zprávách vybraných bezpečnostních složek České republiky. In: TOPINKA, D., a kol. (2016). **Muslimové v Čechách.** Brno: Barrister & Principal.
- MAREŠ, M. – MURAD, M. (2013). Reflexe syrského konfliktu v České republice. **Vojenské rozhledy**, 2013, roč. 22 (54), č. 3, s. 132–142.
- MURAD, M. – MAREŠ, M. (2015). Kurdská komunita v České republice. **Český lid**, roč. 102, č. 1, s. 75–96.
DOSTUPNÉ NA: <http://ceskylid.avcr.cz/media/articles/369/submission/original/369-838-1-SM.pdf>.

MIKOLIN, P. – NOHLOVÁ, B. (2016). Islámské sakrální prostory. In: TOPINKA, D., a kol. (2016). **Muslimové v Čechách**. Brno: Barrister & Principal.

MURAD, M. (2009). Bezpečnostní aspekty irácké imigrace do ČR. **Obrana a strategie**, roč. 9, číslo 2 (prosinec 2009).
DOSTUPNÉ NA: <https://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/24619-en.pdf>.

POSPĚCH, P. – JUREČKOVÁ, A. (2019). **Migrace bez migrantů? Mediální obraz migrace a jejích aktérů v České republice**. Praha: Člověk v tísni, o. s.,.
DOSTUPNÉ NA: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1319/file/2019_11_01_vyzkumna_zprava_media_a_migrace_cz.pdf.

SCHEBELLE, D. – KUBÁT, J. (2017). **Proces integrace rodin cizinců do majoritní společnosti České republiky s ohledem na jejich sociokulturní specifika a role žen v procesu integrace**. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i..
DOSTUPNÉ NA: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_426.pdf.

TOPINKA, D., a kol. (2007). **Integrační proces muslimů v České republice – pilotní projekt**. Ostrava: VeryVision.

TOPINKA, D. (2015). Role religiozity a etnicity v procesu integrace muslimů-imigrantů do české společnosti. In: Černý, K. (ed.). **Nad Evropou půlměsíc**. Praha: Karolinum, s. 24–64.

TOPINKA, D., a kol. (2016). **Muslimové v Čechách: etablování muslimů a islámu na veřejnosti**. Brno: Barrister & Principal.

TOPINKA, D., a kol. (2018). **Cizinci v Brně: vztahy, vazby a sítě podpory**. Brno: Barrister & Principal.
DOSTUPNÉ NA: <https://barrister.cz/knihy/cizinci-v-brne/>

VOPELKOVÁ, V. (2012). **Muslimové v České republice: studie o procesu integrace arabské minority do českého prostředí** (bakalářská práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.

PRAMENY

ČSÚ 2018: **Cizinci v České republice.**

Český statistický úřad. Ref. No: 02741 / 64, Praha 2018.

DOSTUPNÉ NA: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-podle-statniho-obcanstvi-veku-a-pohlavi>.

ČSÚ 2019: Předběžné údaje zveřejňované Ředitelstvím služby cizinecké policie –

Cizinci podle typu pobytu, pohlaví a státního občanství k 30. 9. 2019.

DOSTUPNÉ NA: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/predbezne-udaje-zverejnovane-rs-cp>.

Čtvrtletní zpráva o migraci 2019: **Čtvrtletní zpráva o migraci – III. (2019).**

Odbor azylové a migrační politiky.

DOSTUPNÉ NA: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>.

Postup 2019: **Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2019.**

Ministerstvo vnitra České republiky.

DOSTUPNÉ NA: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>.

Souhrnná zpráva MV 2018: **Mezinárodní ochrana v České republice – roční statistický přehled.**

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky, Praha 2018.

DOSTUPNÉ NA: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2018.aspx>.

STEM 2016: **Jaký je vztah občanů ČR k různým národům a etnikům?**

DOSTUPNÉ NA: <https://www.stem.cz/jaky-je-vztah-obcanu-cr-k-ruznym-narodum-a-etnikum/>.

STEM 2018: **Česká veřejnost má stále strach z uprchlíků.**

DOSTUPNÉ NA: <https://www.stem.cz/ceska-verejnost-ma-stale-strach-z-uprchliku/>.

Výroční zpráva 2018: **Výroční zpráva BIS za rok 2018.**

DOSTUPNÉ NA: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2018-vz-cz.pdf.pdf>.

Výroční zpráva Nadačního fondu Generace 21 za rok 2015 a 2016.

DOSTUPNÉ NA: <http://www.gen21.cz/vyrocní-zprava-2015-a-2016/>.

Zpráva 2001: **Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2001.**

Ministerstvo vnitra ČR, Praha.

Zpráva 2009: **Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2009.**

Ministerstvo vnitra ČR, Praha.

Zpráva 2010: **Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2010.**

Ministerstvo vnitra ČR, Praha.

Zpráva 2011: **Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011.**

Ministerstvo vnitra ČR, Praha.

Roční zprávy dostupné na:

<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2018.aspx>.

Diakonie ČCE
Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Belgická 374/22, 12000 Praha 2

www.diakoniespolu.cz

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Tato publikace vyšla v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising - DEAR).